

FYLKESMANNEN I OSLO OG AKERSHUS
Miljøvern avdelingen

Skedsmo kommune
Postboks 313
2001 Lillestrøm

Deres ref.: Deres dato: Vår ref.: Saksbehandler: Dato:
 15.12.2010 2010/21221 M-FO Carina Rossebø Isdahl 21.12.2010

**KONTROLLAKSJON AVLØP 2010, SKEDSMO KOMMUNE - ENDELIG
KONTROLLRAPPORT**

Rapportnummer: 2010.095.I.FMOA

Type kontroll: Inspeksjon

Informasjon om virksomheten:

Navn: Skedsmo kommune	Organisasjonsnummer: 938275130
Postadresse: Postboks 313, 2001 Lillestrøm	Besøksadresse: Jonas Lies gate 18, Lillestrøm
Utslippstillatelse: Utslippstillatelse for kommunalt avløpsvann Skedsmo kommune, 10.09.2010	Bransjenummer: 84.110 – Generell offentlig administrasjon
Risikoklasse: 3	Kommune/kommunennummer: Skedsmo, 0231
Kontrolldato: 14.10.10	Tidspunkt for forrige kontroll: Ingen tidligere kontroller

Tilstede under kontrollen:

Fra virksomheten: Birger Marøy Odd Ivar Opheimsbakken Ellen Asmyhr Stebekk Jan Erik Bøgeberg	Fra fylkesmannen: Carina Rossebø Isdahl Henriette Givskud
--	---

Rapportens innhold

Rapporten beskriver de avvik og anmerkninger som ble konstatert under kontrollen.

Hovedtema for kontrollen var:

- Avviksbehandling
- Risikovurdering og internkontroll
- Klimaendringer og klimatilpasning
- Overløp
- Avløpsledninger

Resultat fra kontrollen:

Fylkesmannen avdekket 4 avvik under kontrollen. Disse er:

1. Avviksbehandlingen for avløpsanlegget er ikke tilfredsstillende.
2. Det er ikke utarbeidet en skriftlig miljørisikovurdering av avløpsanlegget.
3. Anleggseier har ikke gjort tilstrekkelig forberedelser for å tilpasse avløpsanlegget til framtidige klimaendringer.
4. Kommunen har ikke satt egne mål for funksjonskrav til avløpsnett.

Avvikene er beskrevet på sidene 5-8. Observasjoner som Fylkesmannen vil trekke fram som spesielt positive er beskrevet under andre forhold på side 9.

Oppfølging etter kontrollen

Se følgebrev til denne rapporten.

Med hilsen

Jens Hertzberg
for Anne-Marie Vikla
fylkesmiljøvern sjef

Carina Rossebø Isdahl
overingeniør

Godkjent og ekspedert i papirform uten underskrift.

Bakgrunn

I samarbeid med Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif) gjennomfører Fylkesmannen en landsdekkende kontrollaksjon av avløpsanlegg. Aksjonen er rettet mot avløpsanlegg i større tettbebyggelser som har et samlet utslipp over 2000 personekvivalenter (pe) til elvemunning og ferskvann, eller over 10 000 pe til sjø. Kontrollen inkluderer både brevkontroll og inspeksjon.

Alle avløpsanlegg i Oslo og Akershus som omfattes av forurensningsforskriften kap. 14 har deltatt i brevkontrollen, dvs. fått tilsendt innrapporteringskjema med sentrale spørsmål om renseanleggets status, avløpsnett og klimatilpasning. Inspeksjoner ble gjennomført i 4 kommuner (Rælingen, Gjerdrum, Nittedal og Skedsmo). Alle inspeksjonene var varslede kontroller. I tillegg ble det gjennomført en systemrevisjon av Bekkelaget renseanlegg der de samme temaene er undersøkt.

Kontrollaksjonen skal undersøke om avløpsanleggene drives i tråd med gjeldende krav, og er en oppfølging av Kontrollaksjon avløp 2008. Årets aksjon omfatter et utvalg av de resterende kommunene som ikke ble kontrollert i 2008.

Formålet med årets aksjon er å kontrollere om utslipp av kommunalt avløpsvann renses i henhold til avløpsregelverket. Flere tema skal undersøkes, og hovedfokus vil være på klimaendring og klimatilpasning, avløpsledninger og overløp, overholdelse av utslippskrav, risikovurdering og avviksbehandling.

Generelt sett blir kontroller gjennomført for å verifisere at gjeldene krav med hensyn til ivaretagelse av ytre miljø overholdes. Rapportene omhandler eventuelle avvik og anmerkninger som er konstatert under kontrollen, og som ligger innenfor fylkesmannens forvaltningsområde. Rapportene gir således ingen fullstendig tilstandsvurdering av bedriftenes miljøarbeid eller miljøstatus.

Denne rapporten er skrevet etter kontrollen i Skedsmo kommune torsdag 14. oktober 2010.

Definisjoner

Avvik defineres som en overtredelse av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen (for eksempel overtredelse av krav i forurensningsloven, forskrifter hjemlet i forurensningsloven eller krav og vilkår fastsatt i utslippstillatelser eller dispensasjoner).

Anmerkning defineres som forhold som tilsynsetatene mener det er nødvendig å påpeke for å ivareta helse, miljø og sikkerhet, og som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Regelverk

De viktigste HMS-kravene for den bransje virksomheten tilhører er sammenstilt og ligger tilgjengelig på internett, www.regelhjelp.no.

Hjemlene for de avvik som gis etter denne kontrollaksjonen ligger i følgende regelverk:

- *Lov om forurensninger og om avfall (forurensningsloven)* av 13.mars 1981, med senere endringer.
- *Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften)* av 6. desember 1996, med senere endringer.
- *Forskrift om begrenning av forurensning (forurensningsforskriften)* av 1. juni 2004. (Kjernedokumentet er Kapittel 14, *Krav til utslipp av kommunalt avløpsvann fra større tettbebyggelser*. I tillegg kommer definisjoner som er angitt i Kapittel 11, *Generelle bestemmelser om avløp*).
- Utslippstillatelsen for det enkelte avløpsanlegg. For avløpsanlegget i Skedsmo kommune gjelder *Utslippstillatelse for kommunalt avløpsvann Skedsmo kommune*. Tillatelsen er datert 10.09.2010.

Resultat fra kontrollen

Det ble gitt 4 avvik etter kontrollen. Disse er beskrevet nedenfor (nummeret i parentes er avvikstype som skal rapporteres til Klima- og forurensningsdirektoratet):

Avvik 1:

Avviksbehandlingen for avløpsanlegget er ikke tilfredsstillende.

Avvik fra:

Internkontrollforskriften § 5 punkt 7 – Avdekke og rette opp avvik.

Utslippstillatelse for kommunalt avløpsvann Skedsmo kommune, 10.09.2010 punkt 4.2.

Avviket omfatter:

- Avviksbehandlingssystemet inkluderer ikke overløpshendelser (Avvik 1B)

Kommentarer:

I henhold til Internkontrollforskriften § 5 har kommunen etablert et system for behandling av avvik. Hva som skal rapporteres som et avvik er definert i kommunens kvalitetshåndbok for vei, vann og avløp. Avvikene rapporteres i Gemini VA. Under inspeksjonen kom det imidlertid frem at større vesentlige overløpshendelser ikke er definert som avvik i kvalitetshåndboka og at slike hendelser derfor heller ikke registreres som avvik.

Oppfølging:

Kommunen må definere i internkontrollsystemet hvilke overløpshendelser som skal registreres som avvik, og dette systemet må settes ut i praksis.

Avvik 2:

Det er ikke utarbeidet en skriftlig risikovurdering for avløpsanlegget.

Avvik fra:

Internkontrollforskriften § 5 punkt 6 – Vurdere risiko.

Avviket omfatter:

- Det er ikke utarbeidet en skriftlig miljørisikovurdering for avløpsanlegget (Avvik 2A)

Kommentarer:

I henhold til Internkontrollforskriften § 5, 2. ledd punkt 6, skal virksomheter ”kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene”. En slik vurdering skal omfatte både avløpsnett, overløp og renseanlegg.

Vurderingen skal i tillegg inkludere hvilke konsekvenser klimaendringer kan få for renseanlegget, derunder behov for avbøtende tiltak som må, kan eller bør iverksettes på renseanlegg, avløpsnett og overløp, jf. Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif) sin veileder (2317/2008) om klimatilpasninger med tilhørende informasjonsark (3384/2008). Kravet er også spesifisert i utslippstillatelse for kommunalt avløpsvann Skedsmo kommune, av 10.09.2010.

Kommunen har ikke utarbeidet en skriftlig risikovurdering for avløpsanlegget med fokus på ytre miljø og klima.

Oppfølging:

Det må gjennomføres en klimatilpasset miljørisikovurdering for avløpsanlegget.

Det forventes at miljørisikovurderingen følges opp med utarbeidelse av en handlingsplan for risikohåndtering som viser planlagt gjennomføring av risikoreducerende tiltak i tid, herunder klimatiltak. Vi viser til punkt 3 i utslippstillatelse for kommunalt avløpsvann Skedsmo kommune, datert 10.09.2010.

Avvik 3:

Anleggseier har ikke gjort tilstrekkelige forberedelser for å tilpasse avløpsanlegget til framtidige klimaendringer.

Avvik fra:

Forurensningsforskriften § 14-10 – Utforming og drift av renseanlegg

Internkontrollforskriften § 5 punkt 7 – Avdekke og rette opp avvik

Avviket omfatter:

- Kommunen har ikke undersøkt hvordan regionen vil bli påvirket mht framtidige klimaendringer (Avvik 3A)
- Det er ikke foretatt vurderinger eller beregninger av hvilke konsekvenser og virkninger forventede framtidige nedbørsmengder vil ha på avløpsnettet. (Avvik 3B)

Kommentarer:

I henhold til forurensningsforskriften § 14-10 skal renseanlegget dimensjoneres, bygges, drives og vedlikeholdes, slik at det har tilstrekkelig yteevne under alle klimatiske forhold som er normale for stedet der det ligger. Dette betyr også at sannsynlige framtidige endringer i klimatiske forhold må medregnes ved vurderinger som omfatter lokalisering og utforming av anlegg. Det vil derfor være nødvendig å innhente opplysninger om prognoser for framtidig nedbørsintensitet fra anerkjent fagmiljø, samt å foreta en kartlegging av nåsituasjonen for nedbør og avløpsanlegg i kommunen. Ut fra disse dataene kan man utføre analysemodeller av konsekvensene av forventede klimaendringer på avløpsanlegget.

Kommunen har ikke innhentet prognoser for nedbørsutvikling for regionen fra anerkjent fagmiljø. Kommunen har utplassert 6 egne målestasjoner for nedbør, hvorav 2 er helårsmålere. I tillegg har både Meteorologisk institutt og NRA utplassert en nedbørsmåler hver i kommunen. Nedbørsdata fra egne målestasjoner er benyttet til å utarbeide en grov modell for to avløpssoner i Lillestrøm. Det arbeides videre med å utarbeide en modell for hele kommunen. Kommunen opplyste at også NRA og Lørenskog kommune arbeider med tilsvarende prosjekter, og at det er opprettet et samarbeid mellom kommunene og NRA for å sammenstille dataene til en felles modell. Det er positivt at kommunen er i gang med dette arbeidet, og at det er etablert et samarbeid for å få en helhetlig vurdering på hele avløpsanlegget. Det gjenstår imidlertid mye før det er gjennomført tilstrekkelige vurderinger eller beregninger av hvilke konsekvenser og virkninger forventede framtidige nedbørsmengder vil ha på avløpsnettet.

Oppfølging:

Det må utarbeides en handlingsplan for hvordan kommunen vil foreta vurderinger eller beregninger av hvilke konsekvenser og virkninger forventede framtidige nedbørsmengder vil ha på avløpsanlegget. Handlingsplanen må omfatte delmål med tidsfrister.

Avvik 4:

Kommunen har ikke satt egne mål for funksjonskrav til avløpsnett.

Avvik fra:

Internkontrollforskriften § 5 punkt 4 – Fastsette mål for ytre miljø

Avviket omfatter:

- Kommunen har ikke satt egne mål for funksjonskrav til avløpsnett. (Avvik 5B)

Kommentarer:

I henhold til Internkontrollforskriften § 5 går det frem at kommunene skal fastsette mål for ytre miljø. Målene er en forutsetning for planer og aktiviteter, og bør settes så konkret som mulig.

I denne sammenheng skal mål for ytre miljø forstås som at kommunen i sitt avløpsarbeid skal ha egne funksjonskrav (mål) til sitt avløpsnett, for eksempel i form av måltall for maksimal innlekking/utlekking, måltall for maksimal fosforkonsentrasjon i overvannsledningene, måltall for antall kloakkstopper per km ledning etc. Det er i tillegg en forventning om at slike målbare tall skal inngå i hovedplaner for vann og avløp, samt i forbindelse med tiltaksplaner i det pågående vanddirektivsarbeidet.

Under kontrollen ble det opplyst at kommunen ikke har fastsatt mål for funksjonskrav til avløpsnett.

Oppfølging:

Kommunen må utarbeide en handlingsplan med tidsfrister for å fastsette egne mål for funksjonskrav til avløpsnett.

Andre forhold

Nedenfor er det listet opp elementer som kom fram under inspeksjonen som Fylkesmannen ønsker å trekke fram som spesielt positive:

- Kommunen vil innarbeide viktige bestemmelser om avløp i ny kommuneplanen som nå er på høring. Det er her lagt inn bestemmelser om blant annet at ledningsnett for avløp skal være anlagt som separatsystem, at alle utbyggingstiltak skal ha lokal overvannsdiskonering og at ved regulering av jomfruelig mark til arealformål bebyggelse og anlegg, skal bestående naturområder med betydning for fordrøyningsmagasin ved store nedbørsmengder og flom ikke nedbygges, men avsettes til grønnstruktur.
- Kommunen har rutiner for at representanter fra kommunalteknikk blir involvert i oppstartsmøter for reguleringsplaner for å sikre en forsvarlig avløpshåndtering tidlig i planfasen.
- Kommunen vil sette i gang et prosjekt med å kartlegge fettutskillere og innføre tvungen tømning av disse for å redusere problemer med fett til avløpsnettet.
- Kommunen har vedtatt det høyeste av to alternative investeringsnivåer i hovedplan avløp for den neste 4-års perioden for å få til en raskere utførelse av separasjonstiltak av avløpsnettet og redusere fremmedvanntilførselen til renseanlegget.
- Kommunen er i et etablert samarbeid med nabokommuner og NRA for å utarbeide en felles nettmødel for avløpsnettet, se kommentar under avvik 3.
- Kommunen har omfattende planer med videre kartlegging og oppfølging av kommunalt avløpsnett og private stikkledninger.